

המחלקה לרפואת חירום
שם הקורס: אבטחת איכות ברפואת חירום – תואר שני
מרצה: ד"ר דגן שוורץ

הנושא: אסון ערד - אחריות מ"י

מגיש :

אילן סימן טוב

פסטיבל ערד - רקע היסטורי

נערך לראשונה בשנת 1983 על ידי המועצה המקומית ערד והמחלקה לתרבות במשרד החינוך, והיו לו שלוש מטרות עיקריות:

1. תנופה לשימור ולפיתוח הזמר העברי.
 2. במת מפגש ליוצרים וזמרים לא מקצועיים.
 3. מתן אפשרות ביטוי למוסיקאים חובבים.
- השתתפו בו זמרים מקצועיים לצד זמרים חובבים וחבורות זמר.
 - פסטיבל ערד אשר התחיל כחגיגה של זמר עברי, השתנה עם כניסת הופעות הרוק אשר מינון עלה בהדרגה משנה לשנה.
 - בתחילה נערך הפסטיבל בסוכות לאחר מכן עבר לט"ו באב (חג האהבה) וכך זה נמשך עד לאסון בשנת 1995.

אסון פסטיבל ערד -

- באירוע שהתרחש ב- 18 ביולי 1995, אחת ההופעות המרכזיות שתוכננו הייתה הופעתה של להקת "משינה".
- הלהקה שהודיעה כחודשיים לפני תחילת הפסטיבל על התפרקותה, גרמה לביקוש רב מאוד של כרטיסים, אלפי צעירים שהגיעו זמן רב לפני המופע מתוך תקווה לרכוש כרטיסים במקום ואו לשמוע את ההופעה מחוץ למתחם, גרמו לעומס גדול בכניסות שגרם לקריסת אחד השערים.
- קריסת השער והלחץ הרב גרם למותם של שני צעירים ופציעתם של מאות אחרים.
- מספר ימים לאחר מכן נפטרה צעירה נוספת שהייתה פצועה אנושות.

מתחם אתרוק – תצלום אוויר

מתחם אתרוק – דרכי גישה

במה
מרכזית

יציאת
חירום

מבוליות
לאחר

כניסות
לאתר

מקורות מידע לאירוע -

- מספר גורמים שאינם תלויים אחד בשני, ביצעו ניתוח של הכשלים שבגינם התרחשה הפגיעה הקשה שגרמה למותם של שלושת הנערים ופציעתם של מאות נוספים:
- **ועדת תורג'מן** – בראשותו של תנ"צ שלמה תורג'מן מטעם המשרד לביטחון פנים.
- **ועדת אגמון** - בראשותו של דוד אגמון, מטעם משרד המדע והאומנויות.
- **בית משפט השלום באשדוד** – פסק דין של השופטת מזרחי בעקבות אסון ערד.

- **"חוק הבטיחות במקומות ציבוריים", התשכ"ג – 1962**
מטרתו להסדיר נושאים הנוגעים לשלומו של הציבור, לבטיחותו ולבריאותו בהתקהלויות שונות הנערכות במקומות פתוחים לציבור. מכוח סמכותו התקין שר הפנים את תקנות הבטיחות במקומות ציבוריים (אסיפות), התשמ"ט – 1989, תקנות הבטיחות במקומות ציבוריים (סדרנים באסיפות), התשמ"ח, (להלן – תקנות הבטיחות) ונקבע בהן כי הן חלות על "אסיפות" המונות 200 איש ומעלה.
- **"חוק רישוי עסקים" תשכ"ח - 1968**, כולל בתוכו מספר מטרות עיקריות אשר באות להבטיח כי נעשו כל האמצעים והסידורים המתאימים להפעלתו התקינה של "העסק" על פי מטרות החוק לטובת הציבור.

חוק רישוי עסקים - מטרות

- הבטחת האיכות הנאותה של הסביבה – **המשרד להגנת הסביבה.**
- מניעת סכנות לשלום הציבור – **המשרד לביטחון פנים.**
- בטיחות של הנמצאים במקום העסק – **משרד התמ"ת.**
- מניעת סכנת הידבקות ומחלות בע"ח – **משרד החקלאות.**
- הבטחת בריאות הציבור – **משרד הבריאות.**
- הבטחת קיום הדינים הנוגעים לתכנון ובנייה/כבאות – **משרד הפנים.**

צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה 1995-

	טור ג' מטרות הרישוי					טור ב' תיאור העסק טעון רישוי	טור א' מס' סד'
	5	4	3	2	1		
<i>חיקוק</i>	הבטחת	מניעת	הבטחת	מניעת	הבטחת		
<i>אחר</i>	בריאות	סכנות של	בטיחותם	סכנות	איכות		
<i>העסק</i>	הציבור	מחלות	של	לשלום	נאותה של		
<i>חייב</i>	לרבות תנאי	בעלי חיים	הנמצאים	הציבור	הסביבה		
<i>האישור</i>	תברואה	ומניעת	במקום	והבטחה	ומניעת		
<i>הפיקוח</i>	נאותים.	זיהום	העסק או	מפני שוד	מפגעים		
<i>המצוין</i>		מקורות	בסביבתו	והתפרצות	ומטרדים		
<i>אפני</i>		מיים					
<i>הוצאת</i>		בחמרי					
<i>פסיון</i>		הדברה, בדשנים או בתרופות					
<i>חיקוק</i>	<i>משפצ</i>	<i>משפצ</i>	<i>משפצ</i>	<i>משפצה</i>	<i>משפצ</i>		
<i>אחר</i>	<i>הפיאות</i>	<i>החקלאות</i>	<i>הטעאצה</i>		<i>איכות</i>		
<i>חיצו</i>					<i>הסביבה</i>		
<i>תקופתי</i>							
קבוצה 1							

עינוג ציבורי -

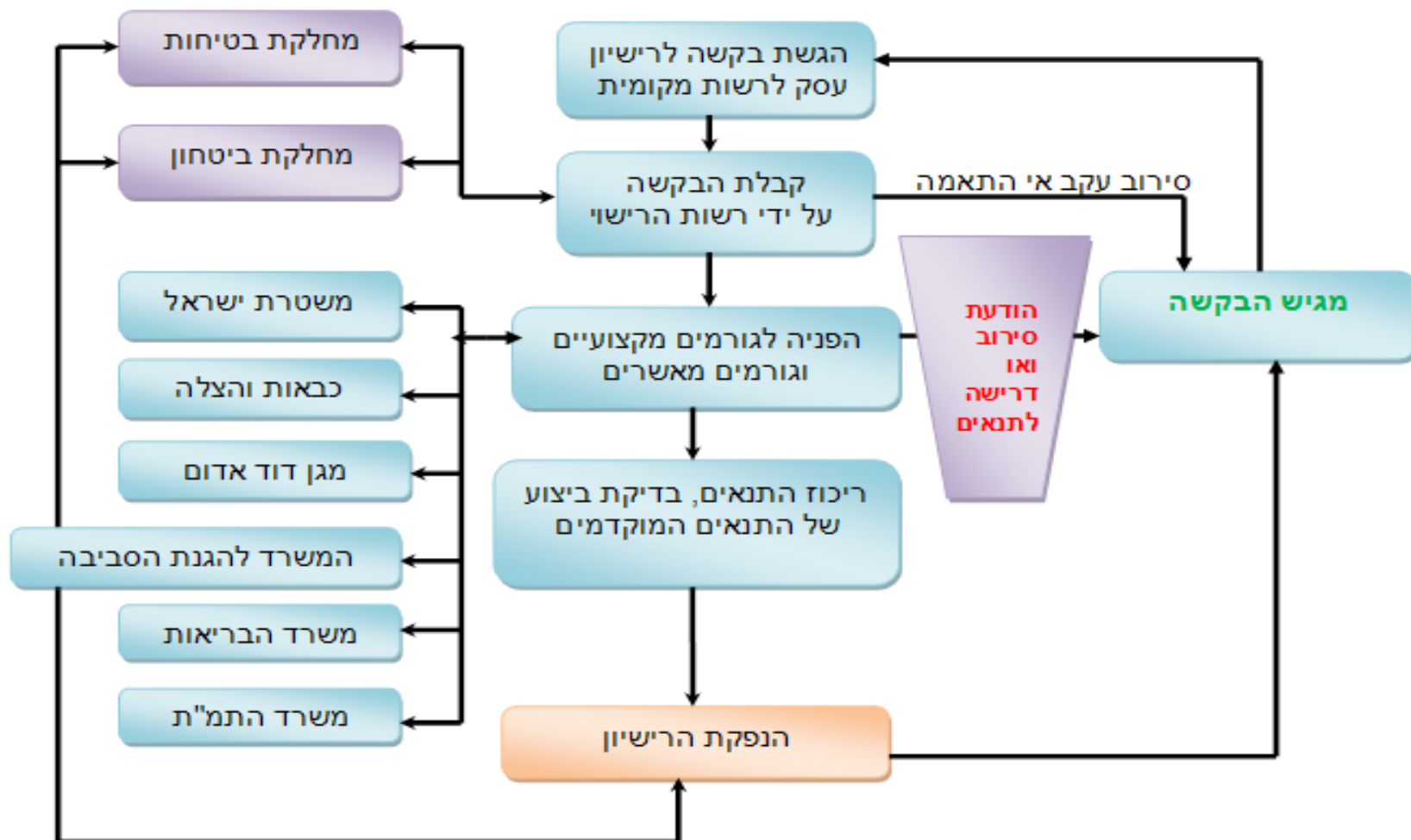
7.7 עינוג ציבורי							
שנה אחת	+			+		מקום לעריכת מופעים וירידים	א7.7
שנה אחת	+			+		קולנוע, תיאטרון	ב7.7
שנה אחת	+	+		+		קרקס	ג7.7
שנה אחת	+			+		אצטדיון, אולם ספורט למעט אולם במוסד חינוכי המשמש את המוסד בלבד.	ד7.7
שנה אחת	+			+		אמפיתאטרון, מקום אחר לעריכת אירועי תרבות בידור וספורט תחת כיפת השמים.	ה7.7
שנה אחת	+			+		דיסקוטק	ו7.7
שנה אחת	+			+		יריד או תערוכה שלא במבנה של	ז7.7

הגורמים המעורבים ברישוי עסקים -

- **רשות רישוי** – בכל רשות מקומית קיימת "רשות רישוי" שבסמכותה להוציא רישיון לעסק.
- **גורמי רישוי** – הינם גורמים ברשות המקומית שהסכמתם, המותנית בתנאים ובדרישות מקצועיות ספציפיות, נדרשת לצורך קבלת רישיון. (מחלקת הנדסה, ועדת תכנון, איכ"ס, פיקוח עירוני וכדומה)
- **נותני אישור** – גורמים מקצועיים במשרדי הממשלה שהוסמכו ע"י השרים הנוגעים בדבר לתת אישור מטעמם לרישיון. משרד הבריאות, בטחון פנים, התמ"ת, חקלאות, בריאות והכול בהתאם לסוג העסק.

תרשים זרימה הליך רישוי לאירוע/רישוי עסקים

הליך רישוי עסקים → תרשים זרימה

עיקרי הכשלים –

- הכשלים באירוע כפי שהם עולים מתוך פסק דין של בית משפט השלום באשדוד, מסקנות ועדת תורג'מן, וועדת אלמוג מחולקים לשלוש קבוצות משנה:

- ❖ כשלים טרום אירוע.
- ❖ כשלים באירוע עצמו.
- ❖ כשלים באחריות אישית.

כשלים טרום אירוע -

1. עודף קהל באירוע.

- א- משטרה אישרה לבקשת המארגנים להגדיל את מספר הצופים מ – 15,000 ל – 18,000 ללא כול התחשבות בתנאים.
- ב- בנוסף נמכרו עוד כ – 5,000 כרטיסים על ידי מארגני האירוע ללא אישור המשטרה וידיעתה.
- ג- הימצאותם של אלפי שוברים של הבנק הגדול במדינה שנועדו להמרה בכרטיסים למופע.
- ד- הגעתם של אלפי בני נוער נוספים ללא כרטיסים, מתוך כוונה לרכוש כרטיסים במקום ואו לשמוע את ההופעה מחוץ לכותלי האתר.

כשלים טרום אירוע -

2. מאפייני אירוע והקהל.

- א- מופע פרידה מלהקת הרוק הפופולארית ביותר – מושכים קהל.
- ב- לא נלקח בחשבון מאפייני קהל יעד – נוער.

כשלים טרום אירוע -

3. מבנה ותשתיות.

- א- לא נערכה בדיקה לעניין התאמת תנאי האתר, מידותיו ודרכי הגישה לסוג הקהל, כמות התפוסה.
- ב- המבנה הטופוגרפי של רחבת הכניסה לאתר היה מדרון משופע כלפי מטה לכיוון השערים וייצר מעין משפך שאליו נדחסו ההמונים בשעת הדוחק.
- ג- ברחבת הכניסה הונח מצע חצץ גרוס ולא יציב, שגרם להחלקה, לענני אבק והוסיף לסכנה שנוצרה באזור האסון.
- ד- מיעוט שערי כניסה וריכוזם זה לצד זה, ללא כול הפרדה להוציא את שער החירום שחצץ בניהם.
- ה- בניית מובילים לא תקינה - המובילים הוצבו באופן אנכי וחד כיווני לשערי הכניסה, לא נקבעו בהם דרכי מילוט, והם לא אפשרו הוצאה החוצה של אנשים שאין להם זכות כניסה, ללא עיכובים מיותרים.

כשלים טרום אירוע -

4. לקחי עבר.

- א- לא נלקח בחשבון ניסיון אירועים קודמים, שבהם נוצר לחץ על הכניסות ועל במת המופעים.
- ב- נצפו קשיים באזור במת המופעים בלבד. (הותקנו גדרות לחץ)
- ג- לא הוצב כוח מתאים ואיכותי ברחבת הכניסה ושמירה על שער החירום פנוי מאדם.

כשלים טרום אירוע -

5. כוח אדם למשימה ותיאום בין הגורמים.

- א- לא היו מספיק שוטרים וסדרנים. חלק מהסדרנים לא היו מיומנים בעבודתם.
- ב- לא נקבעו עקרונות לעבודה משותפת בין השוטרים לסדרנים, והסדרנים לא תודרכו כראוי, מה שגרם לנתק בין שני הכוחות בשערים בעת האסון.
- ג- לא הייתה רחבת סינון לוויסות הקהל ולהפרדה בין מחזיקי הכרטיסים לבין באי המופע ללא כרטיסים, למניעת הגעתם של האחרונים לרחבת הכניסה.
- ד- לא הייתה פקודת חירום לפינוי האתר בעת חירום או אסון המוני.
- ה- לא הוכנו נוסחי כריזה לפינוי קהל בעת חירום.

כשלים באירוע -

- כוחות המשטרה לא הוצבו במקומות בעייתיים במהלך שלבי הכניסה לאתר.
- לא נלקחה בחשבון האפשרות הסבירה ליצירת לחץ כבד על השערים ולא התאפשרה כניסת קהל לאתר ללא בדיקת כרטיסים ובדיקה ביטחונית.
- מחסומי המשטרה הוחלפו בשערים מאסיביים, ומנעו אפשרות פריצה קלה, וכן יצרו דוחק ולחץ מאסיביים.
- לא הייתה מערכת כריזה ראויה לשליטה במצב.
- מבנה המובילית (כניסת קהל) לא אפשר תנועה דו סטרית, וחמור מכך לא הייתה אפשרות למנוע מאנשים ללא כרטיסים להגיע לשערי הכניסה.

כשלים באחריות מ"י באירוע -

- **כשלים באחריות הממ"ר כמפקד המבצע:**
- הממ"ר בחר לאשר את האתר לקיום המופע כלאחר יד, ללא הערכת מצב מספקת. (בהתחשב בשינויים שנערכו)
- הממ"ר היה מעורב בהגדלת כמות הצופים, ויכול היה לצפות שהגדלה זו תדרוש את בחינת התאמת הכניסות לכמות הצופים, וצריך היה לדרוש מפקודיו לבדוק התאמה זו).
- לא דאג להיערכות נכונה, באופן שתצפה מוקדי סיכון ולפעול לתיקון פקודת המבצע ולשינויה בהתאם, כדי למנוע הצטופפות ולחץ בכניסה לאתר.
- הממ"ר היה יכול וצריך להיות מודע למאפייניו המיוחדים של המקום ולמידת התאמתו לאירוע, וכן להפיק לקחים מאירועים קודמים, שכן היה בכל אלה כדי ללמד על הסכנות הצפויות לשלום הציבור.
- חוסר מודעות לריכוז שערים במקום אחד ולליקויים מבניים נוספים ברחבת הכניסה לאתר.

כשלים באחריות אישית -

• כשלים באחריות רלס"מ נגב ומפקד האתר:

- א- כמפקד וכשותף להכנת פקודת המבצע הוא לא צפה את הסיכון הסביר מההתרחשויות הצפויות בשערי הכניסה וברחבת הכניסה, למרות הנתונים שהיו בידיעתו או שהיה צריך להיות מודע להם.
- ב- כמפקד האירוע וכמתכנן המבצע, היה עליו להיערך להצבת כוח הולם ואיכותי ברחבת הכניסה, למניעת לחץ על השערים ולשמירת הרחבה שלפני שער החירום פנויה מאדם.
- ג- היה עליו לבחון את השטח שמסביב לזירת האירוע ולאתר מקומות בהם ייעשה סינון קהל, על מנת למנוע מאנשים ללא כרטיסים להגיע לקרבת הכניסה וליצור הפרדה בין מורשי הכניסה לאחרים.
- ד- היה עליו אף לדאוג למערכת כריזה יעילה, שכן לנוכח כמות הקהל הגדולה והלחצים הצפויים על השערים, היה עליו לצפות כי נחוץ אמצעי תקשורת יעיל בין השוטרים לקהל וכי מגפונים לא יספיקו.

כשלים באחריות אישית -

● כשלים באחריות רלס"מ נגב ומפקד האתר:

ה- היה עליו לקבוע עקרונות לעבודה משותפת בין השוטרים לסדרנים ולתדרכם כראוי.

ו- חוסר התיאום תרם לקושי בתפקוד כוח האבטחה בעת התרחשות האסון ולנתק בין שני הכוחות בשערים.

ניתוח האירוע -

- בעבודתנו, התייחסנו לפעילות משטרת ישראל כגורם מרכזי במתן הנחיות ואישורים לאירועים המוניים בכלל ובאירוע אסון ערד בפרט. למדנו, כי האסון נגרם כתוצאה מהצטברות כשלים במבנה האתר, בארגון המופע ובהיערכות לו.
- א- התאמת המבנה והתשתית** – כמרכיב החשוב ביותר, לא ניתנה הדעת על תפוסה גדולה מהמתוכנן, דרכי גישה ושערים שלא נתנו מענה מתאים.
- ב- לא בוצע סינון מוקדם** לפני הגעת הקהל לפתחי הכניסה/חירום, דבר שגרם לצפיפות יתר ולקריסת השער.
- ג- כוח אדם למשימה** לא היה מספיק על בסיס מספר המשתתפים, לא בוצע תדריך מתאים לסדרנים/מאבטחים.
- ד- חוסר ידע מקצועי** של גורמים מאשרים.
- ה- לא קיימים נהלים אחידים ומחייבים.**

שינוי מגמות -

- בשנים האחרונות חל שיפור בהתייחסות של הרשויות לנושא בטיחות וביטחון באירועים המוניים, עיקר השינויים נעשו בצורה חד צדדית על ידי משטרת ישראל אך עדיין זה לא מספיק.....
- **משטרת ישראל** – עדיין הגורם המאשר, מוציאה "נוהל רישוי אירועים המוניים", ינואר 2000.
- **תקן ישראלי 5688 לאירועים המוניים**, נובמבר 2006. **לתקן אין מעמד חוקי.**
- **כבאות - בטיחות אש באירועים ציבוריים**, מכ"ר 535, יוני 2010.
- **העברת סמכויות** – כחלק מהמלצות הועדה היה העברת האחריות לפיקוח על הבטיחות מהמשטרה למשרד התמ"ת. **עדיין לא יושם.**
- אין אחידות בין המחוזות של המשטרה.
- קיימת עמימות בנוגע לגורם האחראי למתן אישור תקינות פיזית של מבנים ומתקנים באתר.
- חוסר בהירות לגבי מומחיותם של הגורמים המקצועיים: יועץ בטיחות, מנהל אירוע, בודק מתקנים וכדומה.

תודה על ההקשבה

• אילן סימן טוב

תקן ישראלי 5688 חלק 1-2

כותרת התקן בעברית

בטיחות בארועים המוניים: הנחיות

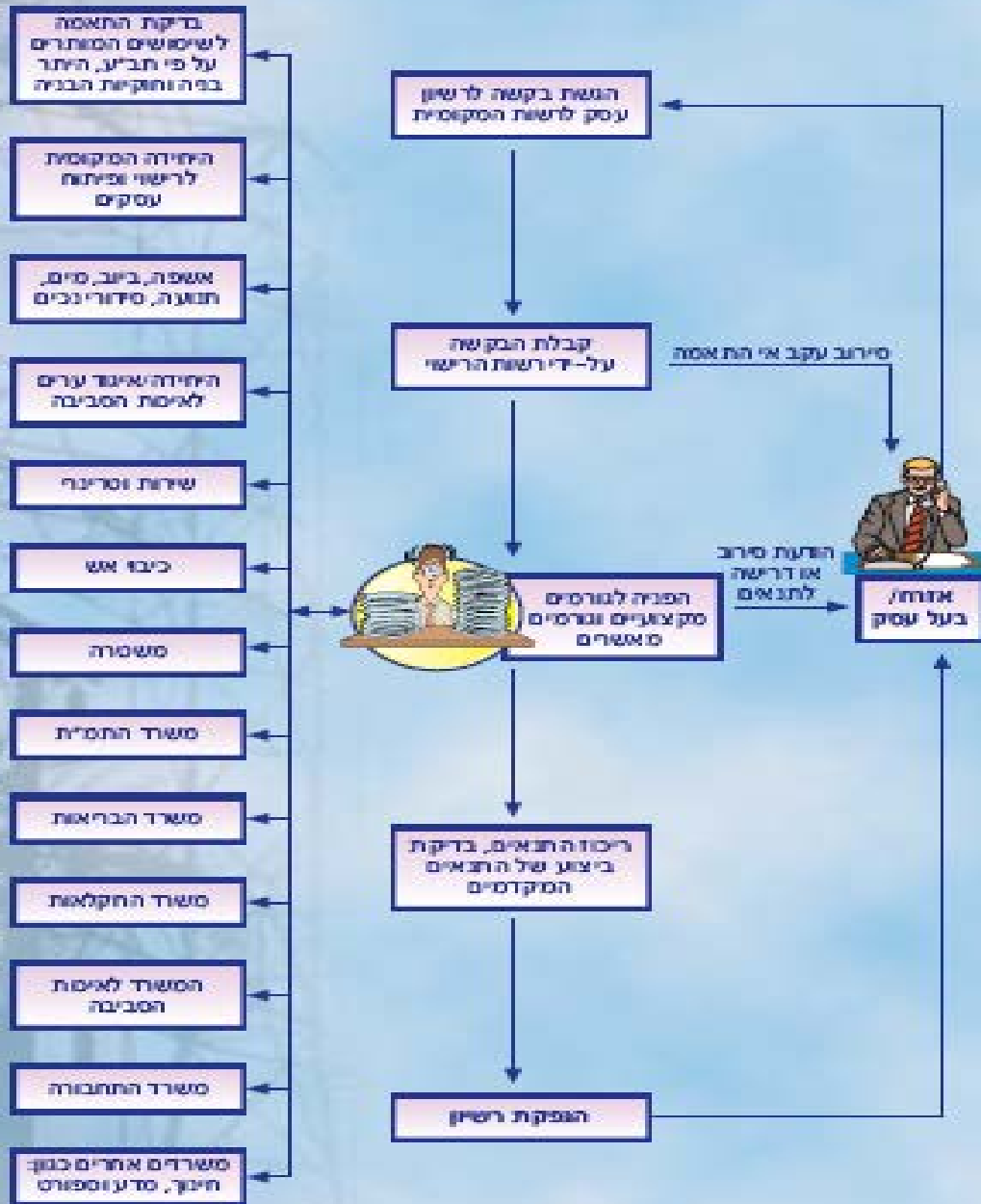
תקציר התקן

תקן זה, יחד עם התקן הישראלי ת"י 5688 חלק 1, חל על ארועים המוניים (הגדרה). (3.1 אירוע המוני יכול להתקיים בתוך מבנה או תחת כיפת השמיים או באתרים אחרים. תקן זה מיועד לתכנון, לבחינה ולאישור של אירועים, ולא להתעדת ארגונים. כמו כן הוא מיועד להתעדה של אירועים הנערכים דרך-קבע במקומות שיש להם רישיון- עסק לקיום ארועים מסוג זה. יחד עם זאת, תקן זה חל על שינויים, תוספות והתקנות באתרים קיימים, הנערכים לצורך התאמת האתר למאפיינים ולצרכים ייחודיים של האירוע ההמוני המתוכנן. האחריות לעמידה בסדרת תקנים זו חלה על: א. ארגונים (לרבות יחידים) הקיימים דרך קבע, המתכננים ומקיימים אירועים המוניים רבים או אירוע המוני יחיד; ב. ארגונים (לרבות יחידים) המוקמים באופן חד-פעמי לצורך קיום אירועים המוניים רבים או אירוע המוני יחיד. חלק זה של סדרת התקנים אינו מציג דרישות להקמת מערכת ניהול בטיחות באירוע המוני; דרישות להקמת מערכת כזו מובאות בת"י 5688 חלק 1. תקן זה מציג מיפוי מפורט

פרטי התקן

שפה בה מופיע גוף התקן:	עברית	תאריך פרסום תקן:	15/11/2006
מעמד חוקי:	לא	תאריך אישור מחדש:	-
פרסום ברשומות:	יפ	תאריך תיקון טעות:	-
תאריך פרסום ברשומות:	24/12/2006	מספר גיליונות תיקון:	0
ועדה מרכזית:	בנין	ועדה טכנית:	<u>117</u>

תהליך הרישוי:

תהליך רישוי מלא

ציור 5 – תהליך ניהול סיכונים

צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשנ"ה – 1995

- תיקון תשנ"ו - 1996 (קובץ התקנות 5746, י"א באייר תשנ"ו, 30 באפריל 1996),
 תיקון תשנ"ז - 1997 (קובץ התקנות 5849, ו' באלול תשנ"ז, 8 בספטמבר 1997),
 תיקון תשנ"ט - 1999 (קובץ התקנות 5992, ד' באב תשנ"ט, 20 ביולי 1999).
 תיקון תשס"א - 2001 (קובץ התקנות 6088, כו' בשבט תשס"א, 19 פברואר 2001).
 תיקון תשס"ב - 2002 (קובץ התקנות 9159, ה' בניסן תשס"ב, 21 במרץ 2002)
 תיקון תשס"ג - 2003 (קובץ התקנות 6229, כ"ה באדר א' תשס"ג, 27 בפברואר 2003)
 תיקון תשס"ד - 2003 (קובץ התקנות 6277, י"ב בכסלו תשס"ד, 7 דצמבר 2003)
 תיקון תשס"ה - 2005 (פורסם ברשומות 6380, בתוקף מיום 10.4.2005)
 תיקון תשס"ז - 2006 (קובץ התקנות 6533, כ"א בחשוון תשס"ז, 12 בנובמבר 2006)

בתוקף סמכותי לפי סעיף 1 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח 1968 (להלן - החוק), בהתייעצות עם השר לאיכות הסביבה, השר לבטחון הפנים, שר העבודה והרווחה, שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר הבריאות, ובתוקף סמכותי לפי סעיף 6א לחוק, בהסכמת השר לבטחון הפנים והשר לאיכות הסביבה, אני מצווה לאמור:

1. העסקים המפורטים בתוספת הם עסקים טעוני רישוי.
2. (א) העסקים טעוני רישוי כמפורט בטור ב' בתוספת שמספרם הסידורי כמפורט בטור א' לצידו, סומנו בטור ג' לפי מטרות הרישוי העיקריות שלהם, לפי הענין, כמפורט בסעיף 1(א)(1) עד (5) לחוק. (פירוט הרישוי חייב אישור כל הפאראמיט פאוסטאניס ה +)
- (ב) היה עסק כאמור בסעיף קטן (א) טעון רישוי ללא אישור, כאמור בסעיף 6 א לחוק, יבוא הסימון בעמודה הישימה, לפי הענין, שבטור ג' בתוספת, בסוגריים רבועיים. (אירט הרישוי פאוסטאניס ה +) לצבאי ארצות תנאים הרישויין העסק אק אין צורף אישורו.
- (ג) עסק מן המפורטים בתוספת טעון רישוי גם למטרת קיום הדינים הנוגעים לתכנון ובניה ולשרותי כבאות. (כל העסקים בתוספת חייבים אישור הפשות פאוקואיית).

צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשנ"ה - 1995

1

צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשנ"ה - 1995

תיקון תשנ"ו - 1996 (קובץ התקנות 5746, י"א באייר תשנ"ו, 30 באפריל 1996),
תיקון תשנ"ז - 1997 (קובץ התקנות 5849, ו' באלול תשנ"ז, 8 בספטמבר 1997),
תיקון תשנ"ט - 1999 (קובץ התקנות 5992, ד' באב תשנ"ט, 20 ביולי 1999).
תיקון תשס"א - 2001 (קובץ התקנות 6088, כו' בשבט תשס"א, 19 פברואר 2001).
תיקון תשס"ב - 2002 (קובץ התקנות 9159, ה' בניסן תשס"ב, 21 במרץ 2002)
תיקון תשס"ג - 2003 (קובץ התקנות 6229, כ"ה באדר א' תשס"ג, 27 בפברואר 2003)
תיקון תשס"ד - 2003 (קובץ התקנות 6277, י"ב בכסלו תשס"ד, 7 דצמבר 2003)
תיקון תשס"ה - 2005 (פורסם ברשומות 6380, בתוקף מיום 10.4.2005)
תיקון תשס"ז - 2006 (קובץ התקנות 6533, כ"א בחשוון תשס"ז, 12 בנובמבר 2006)

בתוקף סמכותי לפי סעיף 1 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח 1968 (להלן - החוק), בהתייעצות עם השר לאיכות הסביבה, השר לבטחון הפנים, שר העבודה והרווחה, שר החקלאות ופיתוח הכפר ושר הבריאות, ובתוקף סמכותי לפי סעיף 6א לחוק, בהסכמת השר לבטחון הפנים והשר לאיכות הסביבה, אני מצווה לאמור:

1. העסקים המפורטים בתוספת הם עסקים טעוני רישוי.
2. (א) העסקים טעוני רישוי כמפורט בטור ב' בתוספת שמספרם הסידורי כמפורט בטור א' לצידו, סומנו בטור ג' לפי מטרות הרישוי העיקריות שלהם, לפי הענין, כמפורט בסעיף 1(א)(1) עד (5) לחוק. (פרט הפיטו פרישוי חייב אישור כל האופנים האסוואנים ה +)
(ב) היה עסק כאמור בסעיף קטן (א) טעון רישוי ללא אישור, כאמור בסעיף 6 א לחוק, יבוא הסימון בעמודה הישימה, לפי הענין, שבטור ג' בתוספת, בסוגריים רבועים. (אופן הפיטו פרישוי האסוואן ה [+]) לצבאי אפואסיל תנאים הפיטו פרישוי האסק אק אין צורף האישור.
(ג) עסק מן המפורטים בתוספת טעון רישוי גם למטרת קיום הדינים הנוגעים לתכנון ובניה ולשרותי כבאות. (כל העסקים בתוספת חייבים אישור הפיטו פרישוי האסוואנית).